

ВИДІЛЕННЯ ФАЗ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ

Для коректного регулювання державою виникає необхідність у застосуванні економіко-математичних моделей для ґрунтовного дослідження фаз циклічного розвитку економіки. В рамках цих моделей можуть бути пояснені коливання основних макроекономічних змінних: національного доходу, капіталу, зайнятості. На даний час дуже актуальними є розроблені наукові підходи прогнозування, які дозволяють виділяти з часових рядів схожі періоди. Тоді для кожної групи періодів знаходиться свій часовий ряд, що задовільно описує його. Утворюються декілька прогнозів на майбутні періоди в залежності від того, в якій ситуації буде знаходитися процес.

Основним напрямком визначення несподіваних коливань є розбиття загальної сукупності даних на групи, для кожної з яких можна побудувати відповідну модель. Повна модель включає ще й механізм переходу між допоміжними моделями. Використання ланцюгів Маркова є доцільними при описі процесу, що генерують зміну економічної ситуації – фази економічного зростання. Параметри моделей та відповідні оцінки ймовірностей переходу між допоміжними моделями обраховуються за допомогою максимізації функції максимальної правдоподібності.

Для практичного застосування моделі обрано приріст валового внутрішнього продукту України за 1996-2006 роки.

За допомогою проведеного аналізу було підтверджено гіпотезу про можливість здійснення періодизації сучасного економічного зростання в Україні. Доведено, що періодизація економічного зростання в Україні може бути здійснена за допомогою 2, 3, 4 фазної моделі.

Для 2-х фазної моделі цикли пожвавлення та загальмування періодично змінюють один інший. Було виділено 7 періодів, які характеризують фази економічного зростання, найбільш довге зростання зафіксоване впродовж 11 періодів. Фаза падіння спостерігалася, як правило впродовж 1 року. На початку 2006 року розпочався черговий цикл зростання. Враховуючи тенденції нашої економіки, можна стверджувати, що він має тривати щонайменше 7 кварталів, тобто принаймні до кінця 2008 року.

За 3-х фазною моделлю виділені фази зростання, інтенсивного зростання та гальмування економіки. , внаслідок використання трьохфазної економіки було винайдено 9 періодів розвитку, на відміну від 7 періодів при двохфазній моделі. Проте основні дати періодів співпадають, розширення їх числа відбулося за рахунок подрібнення періодизації, більш детального аналізу кожного з періодів.

У 4-х фазній моделі були виділені фази шоку на початку року, гальмування економіки, пожвавлення та значного шокового спаду. При цьому слід зазначити, що ситуація шоку на початку року спостерігалася лише у перших кварталах 2000, 2003 та 2004 років. Вона характеризувалася значним приростом у ВВП по відношенню до попереднього року. Ситуація шокового спаду була характерна для початку 1996 року, під час фінансової кризи середини 1998 року, перших кварталів 2002 року та 2005 років. У інших аспектах чотирьохфазна модель подібна до двохфазної моделі.

Для всіх розглянутих моделей сценарії розвитку передбачають зростання ВВП у 2007 році на 6-8%.

Підсумовуючи вище наведене, можна стверджувати, що є сенс у подальших дослідженнях щодо виділення фаз економічного розвитку країни для різних макроекономічних параметрів. Перспективним виглядає можливість подібного аналізу при вивченні рівня інвестицій та фаз економічного зростання.